

569/4.09.2018

Comisia pentru constituționalitate
libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor
Curții Europene a Drepturilor Omului

Comisia juridică, de numiri, disciplină,
imunități și validări

Nr.LXVIII/1545/2018

Nr.XIX/356/2018

RAPORT COMUN la *propunerea legislativă de revizuire a Constituției României*

În conformitate cu prevederile art.69 și art.154 alin.(1) și (2) din Regulamentul Senatului, republicat, cu modificările și completările ulterioare, Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului și Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări au fost sesizate, prin adresa nr. **L569/2016 din 7 iunie 2017**, de către Biroul permanent al Senatului, în vederea dezbaterii și elaborării **raportului comun la Propunerea legislativă de revizuire a Constituției României**, inițiatori: cetățeni cu drept de vot.

Inițiativa legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 9 mai 2017, cu respectarea prevederilor art. 151 alin. (1) din Constituția României, republicată.

În cadrul dezbaterilor, s-au formulat amendamente de tehnică legislativă, atât pentru un spor de precizie normativă în ceea ce privește partea introductivă a articolului unic (care devine Art.I), cât și pentru asigurarea unei reglementări complete care să cuprindă, într-un articol distinct (Art.II), norma privind supunerea spre aprobare prin referendum a revizuirii Constituției în sensul dorit de inițiatori. Aceste propuneri de modificări și completări, supuse votului, au fost adoptate de Camera Deputaților și cuprinse în forma trimisă, spre dezbateri, Senatului.

Inițiativa legislativă a cetățenilor are ca obiect de reglementare revizuirea Constituției României, republicată. Prin proiect se are în vedere modificarea art.48 alin.(1), în sensul stabilirii, la nivel constituțional, că familia se întemeiază pe „căsătoria liber consimțită între un bărbat și o femeie”, și nu pe căsătoria liber consimțită între soți”, așa cum se prevede în prezent.

În ședința comună din 4 septembrie 2018, **membrii celor două Comisii, analizând propunerea legislativă, Decizia Curții Constituționale nr.580 din 20 iulie 2016, au hotărât, cu majoritate de voturi, să adopte raport de admitere**, fără amendamente, în forma transmisă de Camera Deputaților, pentru următoarele considerente:

◆ Prin Decizia nr.580/2016, pronunțându-se cu privire la constituționalitatea intrinsecă, Curtea Constituțională **constată că modificarea alin.(1) al art.48 din Constituție**, care vizează căsătoria și relațiile de familie ce rezultă din căsătorie, propunându-se înlocuirea sintagmei "între soți" cu sintagma "**între un bărbat și o femeie**", **nu pune în discuție valorile expres și limitativ enumerate de art.152 alin.(1) din Constituție**, și anume: *caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială.*

Prin urmare, inițiativa de revizuire a Constituției este constituțională prin raportare la dispozițiile alin.(1) al art.152 din Legea fundamentală.

◆ Curtea Constituțională a constatat că "*inițiativa de revizuire a Constituției este constituțională în raport de prevederile art.152 alin.(2) din Constituție, întrucât nu suprimă dreptul la căsătorie ori garanții ale acestuia.*"

În consecință, Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului și Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări **supun spre dezbateră și adoptare, plenului Senatului, raportul comun de admitere a propunerii legislative, în forma adoptată de Camera Deputaților.**

În raport cu obiectul de reglementare, propunerea legislativă face parte din categoria **legilor constituționale** și urmează a fi supusă votului plenului Senatului, în conformitate cu dispozițiile art.154 alin.(4) din Regulamentul Senatului, republicat, și potrivit art.151 alin.(1) din Constituția României, republicată, care prevede că: "Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere."

Potrivit art.151 alin.(2) din Constituție: "Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor."

Președinte,

Senator Ionuț SIBINESCU

Secretar,

Senator Bogdan MATEI

Întocmit,
consilier Maria Ranga

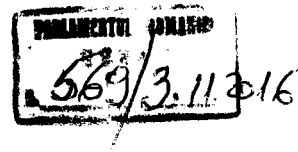
Președinte,

Senator Robert Marius CAZANCIUC

Secretar,

Senator Adrian Nicolae DIACONU

consilier Camelia Ene

Parlamentul României Senat

Comisia pentru constituționalitate
libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor
Curții Europene a Drepturilor Omului

Comisia juridică, de numiri, disciplină,
imunități și validări

Nr.LXVIII/1545/2016

Nr.XIX/356/2016

RAPORT COMUN la *propunerea legislativă de revizuire a Constituției României*

În conformitate cu prevederile art.68 din Regulamentul Senatului, cu modificările și completările ulterioare, Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului și Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări au fost sesizate, prin adresa nr. **L569 din 18 octombrie 2016**, de către Biroul permanent al Senatului, în vederea dezbaterii și elaborării raportului comun la *Propunerea legislativă de revizuire a Constituției României*, inițiatori: cetățeni cu drept.

Inițiativa legislativă a cetățenilor are ca obiect de reglementare revizuirea Constituției României, republicată. Prin proiect se are în vedere modificarea art.48 alin.(1), în sensul stabilirii, la nivel constituțional, că familia se întemeiază pe „căsătoria liber consimțită între un bărbat și o femeie”, și nu pe căsătoria liber consimțită între soți”, așa cum se prevede în prezent.

În ședința comună din 1 noiembrie 2016, **membrii celor două Comisii, analizând propunerea legislativă, Decizia Curții Constituționale nr.580 din 20 iulie 2016, au hotărât, cu unanimitate de voturi, să adopte raport de admitere, cu amendamentele** cuprinse în Anexa nr.1 care face parte integrantă din prezentul raport, pentru următoarele considerente:

◆ Prin Decizia nr.580/2016, pronunțându-se cu privire la constituționalitatea intrinsecă, Curtea Constituțională constată că modificarea alin.(1) al art.48 din Constituție, care vizează căsătoria și relațiile de familie ce rezultă din căsătorie, propunându-se înlocuirea sintagmei „între soți” cu sintagma **”între un bărbat și o femeie”**, aceasta **”nu pune în discuție valorile expres și limitativ enumerate de art.152 alin.(1) din Constituție, și anume: caracterul național, independent, unitar și indivizibil ai statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea**

teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială. Prin urmare, inițiativa de revizuire a Constituției este constituțională prin raportare la dispozițiile alin.(1) al art.152 din Legea fundamentală.”

◆ Curtea Constituțională, prin decizia menționată, a reținut că drepturile fundamentale *”la care fac referire memoriile amicus curiae depuse la dosar, nu sunt puse în discuție de inițiativa de revizuire și, prin urmare, nu pot face obiectul analizei de constituționalitate a acesteia.”*

”Prin memoriul amicus curiae al Asociației ACCEPT, înregistrat la Curtea Constituțională cu nr. 3.409 din 17 iunie 2016, se solicită Curții ca, în exercitarea rolului său de garant al supremației Constituției, să avizeze negativ inițiativa cetățenească, punând capăt astfel unui exercițiu inutil și ilegal, ca fiind manipulator și generator de ură la nivelul întregii societăți.

15. În memoriul amicus curiae formulat de ILGA-Europe, împreună cu organizațiile Amnesty International, ECSOL și International Commission of Jurists, înregistrat la Curtea Constituțională cu nr. 6.096 din 28 iunie 2016, se arată, în esență, că *”revizuirea constituțională propusă, dacă este adoptată ca lege, ar contraveni obligației României conform legislației internaționale privind drepturile omului de a respecta, apăra și realiza drepturile omului, inclusiv dreptul de a nu fi discriminat, dreptul la egalitate în fața legii și de ocrotire egală din partea legii și dreptul la respectarea vieții private și de familie”.*

◆ Curtea Constituțională a constatat că *”inițiativa de revizuire a Constituției este constituțională în raport de prevederile art.152 alin.(2) din Constituție, întrucât nu suprimă dreptul la căsătorie ori garanții ale acestuia.”*

◆ Reprezentanții Asociației ACCEPT au participat la dezbaterile comisiilor și, depunând și în scris *”Memoriu referitor la respingerea L569/2016, propunerea legislativă de revizuire a articolului 48 din Constituția României”, au susținut, printre altele, că: ”modificarea articolului 48 nu este nici necesară, nici oportună și că ea contravine standardelor de drepturile omului asumate de statul român și garantate constituțional și ar trebui respinsă de plano. Adevăratul scop al prezentei inițiative este acela de afirmare și perpetuare a discriminării în baza orientării sexuale, scop care contravine dreptului la demnitate umană, clauzei de non-discriminare și principiului egalității afirmate de Constituție ca instituții fundamentale ale construcției constituționale. Solicitarea de suprapunere a referendumului cu alegerile parlamentare urmărește deturnarea procesului electoral și poluarea acestuia cu mesaje homofobe, și limitarea posibilității de analiză corectă, de informare și educare a întregii societăți în cazul în care Parlamentul și Curtea Constituțională ar decide că referendumul poate să fie organizat.”*

◆ În cadrul dezbaterilor, președintele de ședință, senatorul Ovidiu Liviu Donțu, a afirmat că există mai multe decizii ale Curții Europene ale Drepturilor Omului care nu împiedică adoptarea unei astfel de propuneri de revizuire la nivel național și că

problema care necesită astăzi atenție este dacă trebuie ridicată la rang constituțional o normă juridică existentă în legislația românească, precizând că dispoziția privind familia ca uniune între femeie și bărbat este prevăzută în Codul Civil.

De asemenea, senatorul Sebastian Grapă a susținut că statul român este unul laic, iar această modificare constituțională nu are ca izvor o doctrină religioasă, argumentând că, fiind tată a trei copii, nu dorește să se gândească ce ar însemna o autoritate în materie de judecată care să stabilească că un cuplu format din minorități sexuale să poată să înfieze copii.

Tot în vederea susținerii adoptării textului, în forma propusă de inițiatori, a afirmat și senatorul Mariana Câmpeanu că părerea a trei milioane de oameni, care au semnat inițiativa legislativă, nu poate fi ignorată. Totodată, consideră că nu poate fi luată o decizie în locul unui copil care nu își poate exprima opțiunea, argumentând că, în situația copiilor cu doi tați sau cu două mame, aceștia cresc cu traume psihice.

Senatorul Titus Corlățean a susținut că este o inițiativă, prin amploarea sa, fără precedent, trei milioane de semnături nemaifiind strânse până în prezent în România.

Cadrul oferit de legislația internațională, la care face referire parțială fiecare dintre părțile interesate, respectiv Convenția din 1950 pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și care la art.12, cu denumirea marginală: *"Dreptul la căsătorie"*, prevede că: *"Începând cu vârsta stabilită prin lege, bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie conform legislației naționale ce reglementează exercitarea acestui drept."* Din textul Convenției menționate și potrivit Constituției României, reiese că există o libertate a legiferării, începând cu norma constituțională care se fundamentează pe o opțiune colectivă, majoritară, neexistând niciodată unanimitate într-o societate. Această inițiativă de revizuire a Constituției propune o soluție, bună sau rea, care trebuie să urmeze o procedură ce va avea ca act final pronunțarea cetățenilor, prin referendum, cu privire la adoptarea acesteia. În democrație aceasta este regula. Referitor la invocarea faptului că adoptarea unei astfel de inițiative legislative ar constitui o discriminare și că, în egală măsură, ar conduce la o suprimare a drepturilor și libertăților fundamentale, senatorul Titus Corlățean susține că ar trebui avute în vedere definițiile acestor drepturi și libertăți care reprezintă un ansamblu de prerogative conferite, imuabile ființei umane, consacrate în legea internă, în primul rând în Constituție și în celelalte legi de altă natură și garantate în dreptul internațional prin tratate internaționale, care exprimă valori esențiale pentru ființa umană. Totodată, susține și că pentru ca anumite drepturi și libertăți să fie suprimate, acestea trebuie să existe în legea internă. Ceea nu este înscris în lege, nu există. Un drept fundamental ca să fie suprimat trebuie să fie prevăzut de lege,

ridicându-se problema dacă este oportună legiferarea printr-o expunere amănunțită a acestui drept sau dimpotrivă.

Pentru România drepturile omului sunt cele consacrate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și cele consacrate de Constituția României. Având în vedere jurisprudența Curții de la Strasbourg, s-a stabilit, potrivit actelor normative menționate care nu prevăd dreptul de a se căsători al persoanelor de același sex, statele nu pot fi obligate să permită căsătoria între acestea.

În consecință, Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului și Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări **supun spre dezbatere și adoptare**, plenului Senatului, **raportul comun de admitere a propunerii legislative.**

În raport cu obiectul de reglementare, propunerea legislativă face parte din categoria **legilor constituționale** și urmează a fi supusă votului plenului Senatului, potrivit art.151 alin.(1) din Constituția României, republicată, care prevede că: *"Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere."*

Potrivit art.151 alin.(2) din Constituție: *"Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor."*

Anexăm la prezentul raport și Decizia Curții Constituționale nr.580 din 20 iulie 2016 asupra inițiativei legislative a cetățenilor intitulată "Lege de revizuire a Constituției României" (anexa nr.2).

Președinte,

Senator Ovidiu-Liviu Donțu

Secretar,

Senator Liviu-Titus Pâsca

Întocmit,
consilier Maria Ranga

Președinte,

Senator Cătălin Boboc

Secretar,

Senator Doina Elena Federovici

consilier Camelia Ene

Amendamente la
propunerea legislativă de revizuire a Constituției României,
adoptate de Comisii

Nr. Crt.	Text inițiativă legislativă	AMENDAMENTE adoptate de Comisii	Observații
1.	Lege de revizuire a Constituției României	Lege de revizuire a art.48 alin.(1) din Constituția României	Corelare de tehnică legislativă
2.	ARTICOL UNIC.- Articolul 48 alin.(1) din Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.767 din 31 octombrie 2003, se modifică și va avea următorul cuprins :	Art.I.- Alineatul (1) al articolului 48 din Constituția României, revizuită prin Legea nr.429/2003, aprobată prin referendumul național organizat în zilele de 18-19 octombrie 2003 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.767 din 31 octombrie 2003, se modifică și va avea următorul cuprins:	Amendament adoptat de comisii cu unanimitate de voturi.
3.	Art.48 : Familia (1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între un bărbat și o femeie, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.	Nemodificat.	

Nr. Crt.	Text inițiativă legislativă	AMENDAMENTE adoptate de Comisii	Observații
4.		<p>După art.I, se introduce un articol nou, art.II, cu următorul cuprins :</p> <p>Art.II.- Revizuirea Constituției se supune aprobării prin referendum, organizat potrivit dispozițiilor art.151 alin.(3) din Constituția României, republicată.</p>	Amendament adoptat de comisii cu unanimitate de voturi.